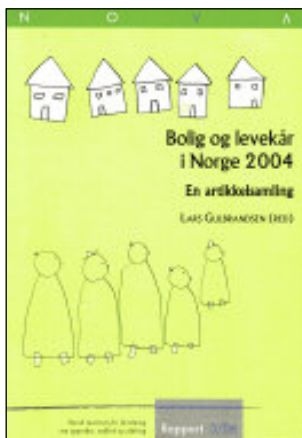

Vi bor bra i Norge

Michael 2006;3:266–7.

Gulbrandsen L (red.) *Bolig og levekår i Norge 2004. En artikkelssamling.* Oslo: NOVA Rapport 3/06, 2006. 188 s. Tab. ISBN 82-7894-231-5. Pris: 220,-.

Levekårsundersøkelsene til Statistisk sentralbyrå har bolig som ett av gjentatte temaer. Husbanken ga NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) i oppdrag å analysere resultatene fra levekårsundersøkelsene i 1997, 2001 og 2004. Seks forskere ved instituttet har deltatt og er forfattere av artiklene i rapporten. Alle seks er menn, et faktum som kanskje beror på tilfeldigheter. Forskning om boligforhold burde interessere og ha plass for kvinner.

Her er spennende lesestoff for en samfunnsmedisiner, og sikkert for mange andre samfunnsengasjerte. Rapporten bekrefter og setter ord på mye vi har ment å vite, og har noen funn som er annerledes enn vi trodde. I spredtbygde strøk har Norge nesten bare eneboliger, i Oslo utgjør eneboliger 14 %. Gjennomsnittsstørrelsen på eneboliger er 160 m², og for boligmassen samlet 124 m². De fleste av oss har altså god plass, men 7 % bor likevel trangt. Sanitærforholdene er gode, men i Oslo er dårlig sanitærstandard vanligere enn i andre fylker. Bare et mindretall har problemer med støy fra veitrafikk eller fly, eller fra naboer og vannrør i blokkbebyggelse. Men 5,4 % oppga i 2004 søvnproblemer grunnet støy, mens andelen i 1997 var 4,7 %. For mer enn en tredjedel av boligene oppleves nærområdet trafikkfarlig for barn.

I Norge eier nesten 80 % av husholdene boligen sin, et høyt tall sammenlignet med mange andre land. Men tidlig på 1900-tallet var leieformen vanligere, særlig i de største byene. I 1920 var 95 % av boligene i Oslo leieboliger, mens tallet i 1990 var 24 %.

Eldres samboing med voksne barn, i barnas hushold, er redusert fra å være ganske vanlig for 40 år siden til å være høyst uvanlig. Utflytting fra foreldrehjemmet skjer tidligere for unge kvinner enn for unge menn, men forskjellen er mindre enn før. Det er også en tendens til at unge nå flytter tidligere ut enn før, kanskje overraskende for noen ut fra private observasjoner. Allerede i 30-årsalderen er det mange som eier boligen sin selv, og langt flere blant etablerte par enn blant enslige. De fleste som etablerer seg i boligmarkedet gjør dette uten vesentlig økonomisk hjelp fra foreldrene.

Rapporten omtaler fattigdomsbegrepet og benytter to indikatorer, EUs offisielle fattigdomsindikator fra 2001 og Bondevikregjeringens mer «karrige» fra 2002. Andelen av den norske befolkningen som klassifiseres som fattige i 2004 er 6,2 % etter den norske grensen, og hele 12 % etter EUs romsligere indikator. Variasjonene mellom ulike familietyper er store, og til dels forskjellige for de to indikatorene. Begge gir høyere fattigdomsrater i spredtbygde strøk, og synkende rate med stigende innbyggertall, men fattigdomsraten i Oslo bryter med dette mønsteret og er høyere enn landsgjennomsnittet.

Analysen av boutgifter i forhold til fattigdomsratene viser at enslige forsørgere kommer dårligst ut, fulgt av enslige pensjonister og enslige under 44 år. Boutgiftene stiger med urbaniseringsgraden, med Oslo klart på topp. Samtidig har hushold bosatt i Oslo også høyest inntekt per forbruksenhet.

Nesten halvparten av husholdene som eier bolig har ikke boliggjeld, mens knapt 2 % har en boliggjeld som overstiger antatt markedsverdi.

Analysen av bostøttens treffsikkerhet viser at mottaksraten for fattige er høy blant enslige forsørgere og eldre, men svært lav blant andre fattige barnefamilier. Selv om innslaget av yngre enslige leieboere er betydelig blant vanskeligstilte, får enslige bostøtte bare i særlige tilfeller. Funnene gir grunn til å se nærmere på bestemmelsene for bostøtten.

Oppdraget til NOVA og utgiftene til rapporten må ha vært vel anvendte penger for Husbanken og Kommunal- og regionaldepartementet, og rapporten gir et godt grunnlag for politikk på boligområdet.

Anne Alvik
Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo
anne.alvik@medisin.uio.no